

ЧЛ.-КОР. ПРОФ. ЖИВКО ГЪЛЪБОВ НА 70 ГОДИНИ

Цветко Михайлов, Иван Вапцаров

На 22 юни 1978 г. се навършиха 70 години от рождението и 40 години от научноизследователската и педагогическа дейност на член-кореспондента на БАН проф. Живко Спасов Гълъбов, директор на Географския институт при БАН и председател на Българското географско дружество.

Проф. Живко Гълъбов е един от най-изтъкнатите и известни български географи. Той е всепризнат учен в областта на физическата география и геоморфологията. С неговото име през последните

десетилетия е свързано развитието на географските науки в България, организирането и дейността на Географския институт при БАН, създаването на научните кадри по физическа география в Софийския университет и в Географския институт.

Проф. Живко Гълъбов е роден в Пловдив в семейство на служители с буден народностен дух. От родителите си наследява ценни качества, станали неизчерпаем личен капитал, извор на морална устойчивост и сили в неговия творчески път. Завършил с отличен успех гимназия през 1927 г., Ж. Гълъбов постъпва като студент по география в Историко-филологическия факултет на Софийския университет. Тук той слуша лекции по география при проф. Ан. Иширков, при проф. Ж. Радев — първия професор по физическа география в България, при известния български геолог проф. Ст. Бончев и др.

Следването в университета за Ж. Гълъбов е време на усилена работа и задълбочена научна подготовка, която далеч надхвърля изискванията на учебните студентски програми. Учебниците не задоволяват неговите научни интереси в областта на географията. Той използва нашироко географската и геологическата литература в Университетската библиотека. Подчертани са неговите научни интереси към геоморфологията и геологията. Той разработва дипломна работа въз основа на задълбочени продължителни изследвания и богата научна информация.

Завършил с отличен успех университета, Ж. Гълъбов за кратко време е учител в родния си град Пловдив. След това е учител в София и работи в Централния метеорологически институт. Независимо от своята служебна заетост той с удивително постоянство продължава и задълбочава знанията си в областта на физическата география.

През 1938 г., придобил вече богата научна ерудиция и широки познания, Ж. Гълъбов е привлечен за доброволен асистент по география в Историко-филологическия факултет. Същата година получава стипендия на името на А. Иширков и заминава на специализация във Франция при видните учени проф. Ж. Буркарт и проф. Л. Лато. В Сорбоната Ж. Гълъбов специализира в лабораторията по физическа география и динамична геология. Провежда продължителни теренни геоморфоложки изследвания в Южна Франция и в Централното френско плато. По време на специализацията си той има възможност да се запознае с развитието на географията и с теоретичните концепции в геоморфологията, които господствуват в Западна Европа.

След завръщането си в България Ж. Гълъбов се отдава изцяло на научноизследователска работа в областта на геоморфологията. Продължава започнатите още по време на следването си проучвания в Родопите. През 1941 г. е избран за частен доцент, а през 1946 г. — за редовен доцент по физическа география. Четири години по-къс-

но става професор. От 1948 г. е член-кореспондент на Българската академия на науките.

Своите големи възможности на учен, изследовател и организатор на географските науки Ж. Гълъбов разгръща в годините на народната власт. Човек с прогресивни разбирания, той безрезервно застава на страната на Отечествения фронт. Като член на БКП още в първите месеци след 9. IX. 1944 г. влиза в основното ядро от млади преподаватели в Софийския университет, на което предстои да извърши огромна работа в преустройството на ръководството на университета. На Ж. Гълъбов и на неговите млади колеги легна голямото задължение по организирането на географските изследвания и преподаването на географски знания в духа на новите изисквания. На Ж. Гълъбов е поверено от 1948 г. ръководството на Катедрата по обща физическа география и четенето на първите курсове по отделните физикогеографски дисциплини. През 1950 г. той е заместник-декан на Историко-филологическия факултет. С неговото активно участие географските науки се изваждат от този факултет и заедно с геологическите и биологическите науки се организират в новия Биолого-геолого-географски факултет, чийто наследник сега е Геолого-географският факултет. Първ декан на новосъздадения факултет е проф. Ж. Гълъбов.

През 1951 г. на проф. Ж. Гълъбов е възложено ръководството на създадения в системата на Българската академия на науките Географски институт. Той е негов първ директор и ръководител в продължение на повече от 27 години. Не без основание може да се твърди, че създаването и развитието на този важен за географските науки център е лична и голяма заслуга на проф. Ж. Гълъбов. Едновременно като директор на института той ръководи и Секцията по физическа география, а след реорганизирането на БАН поема ръководството на Секцията по геоморфология и на Сектора по геоморфология и картография към Единния център на науките за Земята при БАН.

Чл.-кор. проф. Живко Гълъбов се утвърди като водещ български учен в областта на физическата география и по-специално на геоморфологията в България. Той провежда многобройни геоморфоложки и физикогеографски теренни изследвания първоначално в Родопския масив, а впоследствие и в други физикогеографски области на България. Плод на първоначалните му теренни изследвания са няколко научни публикации върху геоморфологията и геологията на Родопите. След 9. IX. 1944 г., когато се създава и Географският институт при БАН, проф. Гълъбов разгръща на много по-голям фронт изследвания в старопланинската система, Дунавската равнина, Българското черноморско крайбрежие и др. Широките му научни познания върху теорията и методологията на физическата география и геоморфологията му дават възможност да развие нови идеи и направления, да утвърди национална школа в тези

бързо развиващи се науки. Една от най-ярките страни на неговата научноизследователска дейност е последователността и настойчивостта му при внедряването на физикогеографските и геоморфоложки проучвания в решаването на отговорни практическо-приложни задачи, възникнали при социалистическото строителство в България. Проф. Ж. Гълъбов става горещ привърженик на най-новите и прогресивни научни направления при изследване съвременните движения на земната кора в страната и при сеизмичното ѝ райониране, при търсенето и проучването на различни полезни изкопаеми, при хидротехническото строителство, земеползуването и т. н. В неговия научен подход намериха място такива научни направления като морфоструктурния анализ, прецизните морфометрични изследвания, които в съчетание с компетентната и задълбочена оценка на генетичните елементи в релефа на България му позволиха да реши редица научни проблеми на релефообразуването у нас. Проф. Гълъбов навлезе дълбоко и в методите на геоморфоложкото картиране, плод на която му дейност са няколко научни публикации, както и оригинални средномащабни геоморфоложки карти на България.

Не по-малки са успехите на проф. Гълъбов и в областта на комплексната физическа география. Научните му познания в отрасловите географски науки — геоморфология, климатология, хидрология и биогеография, му дадоха възможност заедно с негови по-млади колеги — ученици, да разработи един от най-сполучливите варианти на физикогеографското райониране на България. В редица монографии, научни статии и учебници сам или в съавторство юбилярят направи задълбочена и изчерпателна характеристика на физикогеографските единици на нашата страна.

Голямата научна ерудиция на чл.-кор. проф. Ж. Гълъбов намери израз и при подготовката и написването на двутомната монография „География на България“ и особено на „Атлас НР България“. В тях той се наложи като авторитетен главен редактор, автор и ръководител. За големите заслуги при създаването и изработването на „Атлас НР България“ през 1974 г. по случай 30 години от социалистическата революция в НРБ проф. Ж. Гълъбов беше удостоен с най-високо държавно отличие — лауреат на Димитровска награда.

Характерна черта в изследователската дейност на проф. Ж. Гълъбов е широкото използване опита на съветските географи и постиженията на съветската географска наука. Залогом за големия успех на българската география той вижда в тясното сътрудничество между българските и съветските географи. Под научното раководство и с прякото участие на проф. Ж. Гълъбов са проведени няколко българо-съветски географски експедиции в различни области на България. Той участва в съветски експедиции, които изследват Подмосковieto, Кавказ, Крим и други области на СССР. За заслуги в развитието на научното сътрудничество между българските и съвет-

ските географи проф. Ж. Гълъбов е избран за почетен член на Географското дружество на СССР.

Като учен и изследовател физикогеограф и геоморфолог проф. Ж. Гълъбов е широкоизвестен в чужбина. През различно време неколкотратно посещава много страни в Европа и Азия. Представлявал е българската географска наука и е ръководител на наши делегации на редица международни конгреси, конференции и симпозиуми, например на международните географски конгреси в Стокхолм (1960), в Лондон (1964), в Делхи (1972), в Москва (1976), на симпозиуми по изучаване на съвременните движения на земната кора, по приложна геоморфология, по изучаване на кватернера, заравнените повърхнини и др.

Голямата и отговорна научноорганизационна и научноизследователска дейност на проф. Ж. Гълъбов не е била пречка за неговата учебно-преподавателска работа и за подготовката на научни кадри в Софийския университет. Той чете лекции на студентите, ръководи аспиранти, пропагандира географските знания, участва активно в обществения живот на Университета и БАН. За кратко време в първите години на народната власт под ръководството на проф. Ж. Гълъбов се реорганизира преподаването на физикогеографските науки в Университета. Промени се програмата за обучението на студентите по география, като се взе пред вид развитието на географията в СССР. През 40-годишната си учебно-преподавателска дейност Ж. Гълъбов чете лекции в университета по картография, обща физическа география, обща климатология, физическа география на България, обща геоморфология, геоморфоложко картиране, приложна геоморфология, четвъртична геология и др. Той ръководи специални учебни курсове по геоморфология и обща физическа география от Лесотехническият и Минно-геоложкия институт. Многократно е изнасял подобрени лекции в Института за усъвършенстване на учителите.

Много внимание и грижи отдели проф. Ж. Гълъбов за обучението и израстването на младите научни кадри по физическа география и по геоморфология в нашата страна. Под негово ръководство завършиха аспирантура и защитиха успешно научни дисертации 7 аспиранти. Израснали са и са се утвърдили много научни работници и специалисти в областта на физическата география и геоморфологията. И ако в първите години след деветосептемврийската победа проф. Ж. Гълъбов беше сам и пионер в областта на физическата география, сега около него в отделните физикогеографски науки работи голям кръг от български геоморфолози, климатолози и хидролози. Негови възпитаници са редица специалисти-геоморфолози, които успешно провеждат проучвания към извънуниверситетски и извънакадемични ведомства и институти.

Проф. Ж. Гълъбов е активен член на Българското географско дружество още от годините на своето студентство. В събрания на

дружеството той е изнасял беседи върху важни, възлови въпроси по методиката на географските изследвания, по актуални теоретични проблеми на съвременната география в СССР и другите социалистически страни. Многократно е избран в ръководството на Българското географско дружество. На няколко пъти е негов председател. Под непосредственото ръководство на проф. Ж. Гълъбов са проведени първият (1968) и вторият (1973) конгрес на българските географи. На тях той изнася основните доклади, в които се очертават насоките и основните задачи на българската география.

Професор Ж. Гълъбов е написал повече от 70 научни труда и статии, в които са отразени резултатите от неговите изследвания в областта на физическата география и геоморфологията на България. Той е ревностен пропагандатор на постиженията на съветските географски науки. Написал е много рецензии, научни съобщения, критични бележки за важни събития в съветската география и за видни съветски географи. Под негово непосредствено ръководство са редактирани такива важни географски списания като „Географски преглед“, „Известия на Географския институт“, „Известия на Българското географско дружество.“ Продължително време е редактор на сборниците „Проблеми на географията в НР България“, на монографичния труд „География на България“, на националния „Атлас НРБ“. Зам.-главен редактор на „Кратка българска енциклопедия“ и на други издания. Председател е на Националния съвет по география. Член е на комисии с общонационално значение и е научен консултант на редица ведомства и институти.

За своята научна, преподавателска и обществено-политическа дейност проф. Живко Гълъбов е награден с ордена „Червено знаме на труда“ и „Народна Република България“ и юбилеен медал „25 години народна власт“.

Проф. Ж. Гълъбов посреща 70-годишния си юбилей с голяма работоспособност и със завидни научни планове за развитието на географските науки в България. Продължава да ръководи колективи от научни работници, които изследват релефа и физикогеографските комплекси на нашата страна.

По случай юбилейната 70-годишнина колективите на българските географи от Географския институт при БАН, от специалност география в Софийския университет и другите членове на Българското географско дружество пожелават на проф. Ж. Гълъбов здраве, бодрост, дълголетие, пълно с творчески успехи и нови научни приноси в развитието на родните географски науки.